

Cuvinte cheie: arhive, documente, Bistrița, organizare administrativă.

Schlagwörter: Bistritz, Archive, Urkunden, Werwaltungorganisation, Mittelalter

Centru economic și administrativ al regiunii de colonizare săsească din nordul Transilvaniei, Bistrița și-a consolidat rapid prestigiul și influența nu doar asupra teritoriului arondat, Nösnerland, dar și, prin legăturile comerciale și politico-militare, în spațiul mult mai larg al Transilvaniei, regatului Ungariei și țărilor învecinate. Afacerile interne, raporturile dintre cetățenii urbei și administrația orașului, evoluția politică, corespondența, contactele și reglementările comerciale înregistrate în formulări scrise au creat un fond arhivistic bogat, de o mare diversitate și cu evidentă importanță pentru cunoașterea trecutului. Despre valoarea arhivelor bistrițene s-au pronunțat toți cei care au luat contact și au descifrat acte și documente din această arhivă¹. Spre exemplificare, Nicolae Iorga nota „am avut norocul să văd cel dintâi o adevărată comoară de limbă ca și de lămuriri istorice” și că „puține arhive cuprind mai multă viață vie, colorată, zilnică românească decât arhivele bistrițene”². Constituirea, evoluția, ordonarea și cuprinsul acestui fond documentar merită rememorat și integrat atitudinii generale de ordine și rigoare promovate în mentalul colectiv și în sistemul administrativ ale sașilor transilvăneni.

Din punct de vedere administrativ, Districtul Bistrița avea o registratură și o administrație separate de oraș, conduse de senatori. În fruntea orașului era Magistratul format din juzi având în frunte pe judele suprem, 12 jurați și centumvirii. Judele primar era reprezentantul orașului în Dietă, iar dacă în anul următor nu era ales trecea în rândul senatorilor. Magistratul sau Senatul orașului era alături de jude în rezolvarea tuturor problemelor de conducere ale orașului, ei putând participa la ședințele Dietei sau ca trimiși ai orașului la Curte sau la Tezaurariat. Senatorii aveau în supraveghere comunele din district atât din punct de vedere administrativ, cât și juridic. Judele și senatorii erau ajutați de către comunitatea centumvirală sau corpul bătrânilor, care avea un scop consultativ. În fruntea acestora era oratorul.

Pentru rezolvarea multiplelor sarcini ale orașului activau mai mulți funcționari plătiți sau onorifici: notari, administratori, curatori, vigesimatori, pârcălabul. Un rol important în cadrul cancelariei magistratului îi revenea notarului, numit pe viață, el trebuia să cunoască foarte bine limbile oficiale ale țării și să stăpânească foarte bine activitatea din domeniul administrației³.

Magistratul avea în subordine administrația și finanțele orașului, elaborarea statutelor orașenești și a diferitelor decizii care constituiau acte normative pentru locuitorii orașului și districtului. În domeniul militar magistratul dispunea luarea unor măsuri pentru organizarea apărării orașului prin construirea și întreținerea zidurilor de apărare, bastioanelor. În subordinea magistratului s-au creat de-a lungul activității acestuia o serie de servicii, ca: divizorul (organul care se ocupa cu împărțirea averii celor decedați), serviciile sanitare, spitalul, etc. Comunele din valea Rodnei, erau conduse de un castelan, salariat al magistratului de Rodna, iar Târgul Rodna era condus de un magistrat în frunte cu un jude⁴.

---

1 G. Nüssbächer, *Contribuții la istoricul arhivei Bistriței în secolele XVI – XX*, în *Revista Arhivelor*, XLVII, 1970, 1, p. 5.

2 N. Iorga, *Documente românești din arhivele Bistriței. Partea I*, București, 1899, p. II.

3 S. Goldenberg, *Contribuție la istoria Bistriței și a Văii Rodnei în secolul al XVI-lea*, în „*Studia Universitatis Babeș-Bolyai*”, hist. IV, fasc. 1, 1960, Cluj, p. 60.

4 *Ibidem*, p. 61.

Florin Vlașin

Directia Județeană Bistrița-Năsăud a Arhivelor Naționale
e-mail: florinvlasin3d@yahoo.de

Prin ocuparea Transilvaniei de către habsburgi au loc numeroase schimbări la nivelul administrației și implicit cu influențe și asupra Bistriței prin mutarea vămii și apoi încorporarea Văii Rodnei, Regimentului românesc II de graniță, înființat în anul 1762 .

Revoluția de la 1848-1849, aduce numeroase schimbări la nivelul administrației, Transilvania fiind împărțită în 6 districte civile și militare, Bistrița făcând parte din Districtul Reteagului. Orașele libere regești erau subordonate comisarului districtual și nu celui cercual, iar conducătorii acestora – juzii și primarii – erau numiți de guvernatorul civil și militar la propunerea comandantului militar și a comisarului districtual⁵. Uniformizarea administrației pe întreg teritoriul al Imperiului - bazată pe principiile emise la *31 decembrie 1851*-va reduce numărul districtelor la 5, anume: Sibiu, Alba, Cluj, Odorhei și Bistrița. Pentru orașe s-a menținut principiul numirii funcționarilor comunali și orașenești și s-a extins activitatea judecătorească a instanțelor asupra orașelor. În anul 1854, din cele 10 prefecturi nou înființate în locul districtelor, făcea parte și Bistrița, alcătuită din 10 preturi. Bistrița ca oraș de reședință, era condus de un magistrat, alcătuit din consilieri, secretari și notari, în fruntea acestuia fiind un primar. Era de asemenea prevăzut faptul ca membrii magistratului să aibă pregătire juridică sau o altă formă de pregătire corespunzătoare⁶.

După Diploma din Octombrie 1860, prin Înalta Rezoluție din 24 martie 1861, orașele regești și cele privilegiate și-au dobândit autonomia, însă s-a dispus ca în comitetele orașenești să nu se dezbată probleme ce priveau treburile publice ale Imperiului, acestea fiind rezervate Senatului Imperial⁷.

Autoritatea magistratului asupra orașului și a celor 23 de comune ale districtului Bistrița s-a încheiat începând cu anul 1876, când ia ființă Comitatul Bistrița-Năsăud, format prin unirea districtului Bistrița, districtului Năsăud și a câtorva comune din comitatul Solnoc-Dăbâca⁸.

Orașele au fost organizate pe baza **Legii XLII din 1870**, și apoi pe baza prevederilor **Legii XXI din 1886**. La nivelul orașului municipiu, așa cum era și Bistrița, organele de conducere erau:

- 1) **Comitetul orașului**, la ale cărei adunări luau parte din oficiu și funcționarii orașului: primarul, prim-notarul, căpitanul poliției, prim jurist-consult, președintele și asesorul sedriei orfanale, casierul, medicul primar, inginerul șef, tutorele public, contabilul și arhivarul orașului.
- 2) **Comitele suprem.**
- 3) **Organele executive:** consiliul orașului, primarul, căpitanul poliției, consilierii orașului⁹.

Practic pentru această perioadă, orașele au constituit o categorie aparte între creatorii de arhivă – existente încă din vremea arhivei la destinatar - aceste arhive sunt caracterizate prin vechimea lor și prin faptul că foarte de timpuriu constituie serii, într-un cuvânt arhive ordonate și cu instrumente de ordonare.

Interesul practic legat de aceste documente explică păstrarea lor cu deosebită grijă până în secolele XVIII-XIX, când vor fi apreciate și ca valoare istorică. Creșterea numărului de documente determină și preocupări de realizare a unui sistem de evidență și păstrare. După anul 1849 se generalizează registrele de intrare-ieșire, iar la sfârșitul secolului al XIX-lea orașele mai mari introduc sistemul numerelor de bază. De asemenea la nivelul acestor orașe se făcea distincție între arhiva curentă și arhiva documentară iar pentru înregistrarea, arhivarea și manipularea actelor, precum și în privința organizării arhivei, se dădeau dispoziții prin statute proprii.

În ceea ce privește așezările sătești nu au păstrat arhive prea mari, aceasta și din cauza lipsei unor reglementări în ceea ce privește arhiva. O parte din aceste documente vor ajunge la urmașii dregătorilor sătești sau în diferite colecții particulare.

Această organizarea se menține în linii mari până la Unirea Transilvaniei cu România.

Una dintre cele mai importante arhive, atât ca fond documentar, dar și ca mod de organizare este **Arhiva Bistriței**.

Prima consemnare a existenței acesteia datează de la 1457 când „*primăria veche împreună cu arhiva au ars*”¹⁰. Arhiva bistrițeană a beneficiat de la început de experiența unor arhivari cu bogate cunoștințe în

5 *Culegere de prea înalte patente împărătești ce au emis pentru Transilvania, asemenea și publicațiunile și ordinele C. Guvernului civil și militar, 1849- 1950, nr. 15, pp. 37-52.*

6 *Ibidem, 1854, I, nr. 136, pp. 254-262.*

7 *Îndrumător în Arhivele Statului județul Cluj, vol.II, București, 1985, p. 37.*

8 *Legea nr. XXXIII/1876, publicată în Torvenyez Gyujtemenye, Budapesta, 1908, p. 394.*

9 *Közizgatási törvénytár, vol. II, Budapesta, 1903, pp. 526-583, vezi și Îndrumător în Arhivele Statului județul Cluj, vol. II, București, 1985, pp. 38-39.*

10 *O. Dahinten, op. cit, pp. 61-62.*

domeniul administrativ-politic, amintim pe **Christian Pomarius** - de altfel născut la Bistrița - considerat a fi unul din primii organizatori de arhive din această parte a țării. Prin cunoștințele sale din domeniu, prin modul în care se îngrija de păstrarea documentelor, Pomarius a contribuit la formarea, organizare și păstrarea arhivelor în Transilvania.

O nouă consemnare legată de existența arhivei orașului o datorăm unei știri din secolul al XVI-lea, când pentru arhivă s-a achiziționat un dulap pentru păstrarea documentelor. Din documentul emis la 25 octombrie 1562, aflăm și numele celui care a organizat pentru prima dată arhiva Bistriței, fiind influențat în mare măsură de Pomarius, anume, **Georgius Seraphin**. Potrivit documentului, Seraphin a primit 12 florini pentru inventarierea într-un registru a privilegiilor vechi „*pentru o mai bună folosire a lor*”. Multă vreme s-a crezut că acest prim inventar a fost întocmit de Pomarius, dar în urma unei analize competente, G. Nussbacher a demonstrat că inventarul orașului Bistrița cu cele 150 de poziții ale sale a fost întocmit de Seraphin¹¹.

Pentru o mai lungă perioadă de timp nu avem date privind arhiva, de abia în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea s-a mai întocmit un nou inventar de către **M.C. Rohrmann**, prin redactarea unui repertoriu al documentelor din perioada 1416-1742. O altă încercare de organizare a arhivei i-o datorăm arhivarului orașului, **Daniel Heinrich**, între anii 1761-1765, care a alcătuit un repertoariu al documentelor din perioada 1224-1748¹².

Creșterea volumului de documente și lipsa unor instrumente de evidență a determinat căutarea unor soluții în vederea ordonării și inventarierii acestora. Arhivarul **Iakob von Schanckembach**, a întocmit în perioada în care a ocupat această funcție, 1769-1775, primul repertoariu al actelor fasciculare. El s-a orientat în ceea ce privește ordonarea după cuvintele indice - care se refereau la conținutul fasciculelor - în ordinea alfabetului, fără a introduce în registrul întocmit cu prilejul ordonării, documentele mai vechi¹³.

O nouă ordonare este întreprinsă de un alt arhivar, **Johann Gottfried Lani**, începând cu anul 1786, având ca principal criteriu ordonarea alfabetică. Sistemul inițiat de el a contribuit la îmbunătățirea modului de regăsire, prin ordonarea actelor juridice în 204 de fascicule și în 153 de fascicule, actele administrative. În anii 1797-1799, Lani, ajutat de **I.G. Connerth**, efectuează o nouă ordonare, eliminând literele din elementul de cotare dar păstrând fasciculele pe care le numerotează în continuare, acestea ajungând la un număr de 466¹⁴.

Secolul următor este caracterizat printr-o dezorganizare la nivelul arhivei, mai ales că a avut loc și mutarea ei în anul 1808, în noul sediu al Primăriei. Încercări de ordonare sunt întreprinse de arhivarul **M. Bertleff și Georg Gottlieb Filkeni**, aceștia însă reușesc să inventarieze un număr mic de documente¹⁵.

Pentru a doua jumătate de secol nu cunoaștem să se fi lucrat la ordonarea și inventarierea documentelor. Acest lucru a determinat formarea unui curent în rândul oamenilor de cultură din Transilvania, în favoarea luării unor măsuri menite să ducă la ordonarea și inventarierea bogatului patrimoniu documentar aflat în arhiva orașului Bistrița. O activitate de ordonare și inventariere este întreprinsă de abia în anul 1865, de către **profesorul Storch**, acesta înregistrând aproximativ un număr de 700 de documente, fără ca lucrarea să fie terminată. Mutarea arhivei în anul 1886 în clădirea comitatului, determină întocmirea de către congregația comitatului a unui plan de reorganizare a arhivei Primăriei Bistriței. S-a hotărât încredințarea prelucrării arhivei tânărului profesor de la Gimnaziul din Bistrița **Albert Berger**¹⁶, solicitându-se totodată ajutorul cunoscutului

11 Gernot Nussbacher, *Din activitatea arhivistică a lui Christian Pomarius*, în „Revista Arhivelor”, VIII, nr. 2, 1965, p. 179, vezi și Direcția Județeană a Arhivele Naționale Cluj, fond: *Primăria orașului Bistrița*, IV/a, nr. 26, p. 304.

12 *Ibidem*, *Contribuții la istoricul arhivei Bistriței*, în „Revista Arhivelor”, nr.1, 1970, p. 8.

13 *Ibidem*, p. 9.

14 *Ibidem*, pp. 12-13.

15 *Ibidem*, p. 17.

16 *** **Albert Berger** – s-a născut la 30 septembrie 1864, în comuna Săcărâmb (în actualul județ Hunedoara). Termină Gimnaziul Evanghelic din Bistrița în anul 1882, după care studiază la universitățile din Tübingen, Heidelberg, Leipzig, Berlin și Cluj, susținându-și doctoratul la Universitatea din Cluj în anul 1888, în matematici, cu fizica și limba germană materii secundare. Din 1890, Albert Berger este numit profesor la Gimnaziul Evanghelic din Bistrița, unde predă în afară de matematică și fizică, germana, latina, maghiara, ebraica, științele naturale, religia, geografia și istoria. Începând cu data de 19 august 1914 a fost ales director al prestigiosului gimnaziu, pe care l-a condus până în anul 1929, când a ieșit la pensie. A murit la Bistrița, după o boală de câteva luni, la 12 martie 1936. Pregătirea pedagogică, cunoștințele arhivistice dobândite de la Franz Zimmermann, arhivarul orașului Sibiu, l-au ajutat în organizarea arhivei bistrițene. Albert Berger a colaborat la acțiunea de copiere de documente privind istoria românilor din arhivele ardeleni inițiată de Eudoxiu Hurmuzaki.

arhivist din Sibiu, **Franz Zimmermann**. Pe baza planului întocmit de Zimmermann și a situației din arhivă, Berger începe în 1888 prelucrarea arhivei, împărțind materialul existent pe grupe și subgrupe, stabilind astfel 7 grupe de arhivă. Acestea erau:

- I. **Documente (Urkunden)**- aici au fost incluse documentele până în anul 1700, inclusiv.
- II. **Acte (Akten)** – cuprinzând următoarele subgrupe:
  - II.a. Acte fasciculare (Faszikularakten) cca. 1700-1785;
  - II.b. Actele magistratului (Magistratsakten) 1785-1875;
  - II.c. Actele poliției (Polizeiakten) 1848-1849;
  - II.d. Actele prezidiale ale magistratului (Magistratspräsidialakten) 1847-1876;
  - II.e. Acte judiciare (Judizialakten) 1787-1852;
  - II.f. Acte de recensământ (Volkszählungsakten) 1850, 1857 și 1870;
  - II.g. Acte privind recrutările (Rekrutierungsakten) 1852-1873;
  - II.h. Actele Comitatului Turda din perioada iosefină (Akten des Thordaer Komitates aus der Zeit Josephs II) 1784-1789;
- III. **Protocoale (Protokollbücher)** – care se regăsesc în următoarele subgrupe:
  - III.a. Protocoalele magistratului (Magistratsprotokolle) din anii 1517-1880 (sunt cuprinse registre de intrare-ieșire, protocoale ale comunității centumvirale etc.);
  - III.b. Protocoale judiciare (Gerichtprotokolle) 1748-1871. Pentru perioada mai veche, problemele judiciare erau trecute în protocoalele magistratului;
  - III.c. Protocoalele comunității centumvirale (Kommunitätsprotokolle) 1796-1876;
  - III.d. Protocoale divizorale (Teilungsprotikolle) de împărțire a moștenirilor începând cu anul 1573 și până în 1802;
  - III.e. Protocoale privind ordinele comițiale și guberniale (Protokolle über Comitial-und Gubernial-verordnungen) pentru anii 1720-1846;
  - III.f. și III.g. Diferite protocoale speciale ale magistratului 1757-1847;
  - III.h. Cartea funduară (Grundbuch) din perioada iosefină.
- IV. **Registre de socoteli și de impozite (Rechnungs-und Steuerbücher)**, cuprinse în subgrupele:
  - IV.A. Registre de impozite (Steuerbücher) ale orașului și ale satelor din districtul Bistriței – 1520-1848;
  - IV.a. Socotelile orașului, mai târziu socotelile alodiale (Städtische Hauptrechnungen, Aliodialrechnungen) din perioada 1461-1878;
  - IV.b. Socoteli alodiale ale celor 23 de sate din districtul Bistriței 1754-1865;
  - IV.c. Socoteli economice ale orașului (Städtische Wirtschaftsrechnungen) pentru perioada 1486-1871;
- V. **Colecții de legi și ordine (Gesetzbücher);**
- VI. **Biblioteca arhivei (Archivbibliothek)** – din această grupă se păstrează împreună cu materialele arhivistice câteva manuscrise medievale;
- VII. **Instrumente auxiliare arhivistice sau repertorii (Repertorien)**, împărțite în următoarele subgrupe:
  - VII.a. Repertorii pentru grupa documentelor, primul fiind o copie cu întregiri ulterioare a repertoriului lui Georgius Seraphin, executată la mijlocul sec. al XVII-lea;
  - VII.b. Repertorii pentru grupa actelor fasciculate;
  - VII.c. Repertorii pentru grupa protocoalelor;
  - VII.d. Repertorii pentru grupa socotelilor;
  - VII.e. Repertorii pentru grupa legilor;
  - VII.f. Repertorii pentru grupa bibliotecilor;
  - VII.g. Repertorii pentru grupa repertoriilor;
  - VII.h. Repertorii de evidență despre împrumutarea actelor din arhivă (1819-1852)¹⁷.

După această împărțire, Berger și-a propus efectuarea a două mari operații: fișarea piesă cu piesă a documentelor celor mai vechi din arhiva Primăriei orașului Bistrița și ordonarea actelor dinainte de introducerea

---

17 *Ibidem*, pp. 5-6.

sistemului de registratură, reușind să realizeze registrele a peste 900 de documente până în anul 1526¹⁸, și fișarea documentelor până la anul 1640.

Cea de-a doua operație, constând în ordonarea actelor fasciculare din a II-a grupă, s-a desfășurat în mai multe etape, între anii 1888-1908. Berger a adus îmbunătățiri organizării arhivei realizate de Gottfried Lani și Johann Gottlieb Connerth, făcând-o mai accesibilă și mai ușor de regăsit documentele. Astfel Albert Berger prin munca depusă a dus la salvarea a numeroase documente, a sprijinit cercetarea științifică.

Valoarea documentelor aflate în arhiva Primăriei Bistrița este dată atât de vechimea lor dar mai ales de varietatea și bogăția de informații privind istoria Bistriței, a Transilvaniei dar și referitoare la celelalte ținuturi. Arhiva cuprinde privilegiile, scrisori de împărțire, scrisori deschise sau închise emise de Conventul de la Mănăstur sau Lelesz de către voievozii sau vicevoievozii Transilvaniei.

Primul document original păstrat în arhiva bistrițeană este cel din 1291, prin care locuitorii bistrițeni erau scutiți de plata a 2/3 din dări, apoi urmează cel din 1330, prin care regina Elisabeta acordă locuitorilor din Bistrița dreptul de a fi judecați de rege sau de comitele lor, numit de rege. De asemenea se păstrează și documente ce atestă pierderea unor drepturi, așa cum s-a întâmplat în 1439, când Bistrița pierde satele Lechința, Sângerozul Nou, Vermeș și Tonciu, donate pe baza privilegiului dat de Conventul Cluj- Mănăstur, unor nobili locali¹⁹.

Documentele reflectă și perioada de acalmie și prosperitate din timpul lui Iancu de Hunedoara – comite perpetuu de Bistrița și a fiului său Matei Corvinul.

Începând cu secolul al XV-lea, Bistrița va participa alături de celelalte orașe săsești la Universitatea Săsească, astfel că numeroase documente atestă legăturile stabilite de Bistrița cu aceste orașe, participarea bistrițenilor la dietele Transilvaniei. Prin așezarea sa, Bistrița a stabilit legături, mai ales comerciale dar și politice cu Moldova și Polonia. Există documente emise de cancelaria domnilor moldoveni ca: Ștefan cel Mare, Ilieș sau Alexandru Lăpușeanu. Peste 150 de documente se referă la domnul Moldovei, Petru Rareș, care a stăpânit Ciceul, Cetatea de Baltă, Ungurașul, Districtul Bistriței și Valea Rodnei.

Numeroase documente păstrate se referă la legăturile întreținute de bistrițeni cu Țara Românească și Maramureșul.

Sfârșitul secolului al XVI-lea este dominat de figura impunătoare a domnitorului Mihai Viteazu, în arhiva Bistrițeană se află peste 100 de documente originale eminate de cancelaria acestuia, acesta făcându-le cunoscut bistrițenilor hotărârile sale.

Și din secolul următor se află numeroase documente, ce reflectă situația politică a Transilvaniei: răscoala lui Emeric Tokoly, războaiele habsburgo-otomane, numirea lui Apafi principe al Transilvaniei.

Cunoscut ca un centru meșteșugăresc și comercial, numeroase documente se referă la situația breslelor, prețurile practicate, regulamente, oferte și cereri de obiecte.

O altă categorie de documente o reprezintă dările și obligațiile atât ale bistrițenilor față de autoritatea centrală, ca: impozitele, taxele plătite pentru încartiruire, dar și ale locuitorilor și satelor districtului față de oraș, ca: liste de conscriere a contribuabililor, liste ale nobililor cu numărul iobagilor.

Un loc important îl ocupă documentele judecătorești: hotărnicii, succesiuni, testamente, acte de stare civilă și chiar procese de vrăjitorie și documentele referitoare la problemele militare: recrutări, permisiile, lăsări la vatră, dezertări, încartiruirii. Formarea Regimentului II de Graniță prin militarizarea Ținutului Năsăudean și a Văii Rodnei, desprinderea acesteia de districtul Bistrițean sunt de asemenea regăsite în documente.

Informații și date despre istoria acestui ținut dar și a Transilvaniei se regăsesc în: „*Acte și protocoale ale magistratului orașului Bistrița*”- cuprinzând documente ce se referă la viața social-economică și politică din oraș și comitat, „*Actele Comitatului Turda*”- cuprinzând ordine guberniale, documente referitoare la plata impozitelor, încartiruirii; „*Actele Comunității orășenești*”- cuprind documente ale comunității centumvirale, „*Acte ale Consistoriului Local și ale Consistoriului Domestic al Bistriței*”- cuprinde documente referitoare la acordarea de burse, acordarea de fonduri pentru construirea de școli, „*Protocoalele celor 100 de bărbați*”, „*Protocoalele ordinelor comițiale și guberniale*”, „*Protocoale ale magistratului*”.

18 Albert Berger, *Urkunden-Regesten aus dem alten Bistritzer Archive von 1203 bis 1490*, în „Programm des evangelischen Obergymnasium zur Bistritz”, Bistrița, 1893.

19 Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Cluj, fond: *Primăria orașului Bistrița*, I, dosar nr. 32.

Bäschäftigungen für Archive in Bistritz bis 1918

(Zusammenfassung)

Die günstige Lage von Bistritz an der Kreuzung wichtiger Handelswege sicherte der Statdt eine rasche Entwicklung. Das Anwachsen des Anteils des gewerbetreibenden an der Stadtbevölkerung und als Folge davon auch die Vermehrung der Handeltreibenden trug dazu bei, dass die Handelsbeziehungen zwischen Bistritz und den anderen Städten aus Siebenbürgen, der Moldau und Polen immer reger und dauerhafter wurden, so dass die städtische Entwicklung von Bistritz schon früh ansetzt. So erklärt sich auch die Tatsache, dass das Bistritzer Archiv eines der ältesten Archive des Landes und wegen des Reichtums und der Bedeutung der darin auf bewahrten Archivalien eines der wertvollsten Stadtarchive ist.